

REALIZMUS (2. polovica 19. storočia)

= z lat. *realis* – vecný, skutočný = **Realizmus** je umelecký smer a zároveň **metóda**, ktorá je založená na kritickom poznávaní skutočnosti, ktoré vychádza z pravdivého zobrazenia ľudskej osobnosti s jej rozmanitými vzťahmi k realite.

Spoločenský a historický kontext vo svete

Znaky realistického literatúry

- Vplyv pozitivizmu
- Témy súčasného života – každodenný život
- Postavy reprezentujúce svoju spoločenskú vrstvu
- Odraz prehlbovania sociálnych rozdielov
- Typický hrdina v typických okolnostiach
- Prevaha neveršovanej epiky – prózy
- Odraz rozvoja prírodných a technických vied

Sociálny typ postavy – typizácia

Špecifiká tvorby v realizme

Dominantné postavenie majú:

ü Spoločenské/sociálne romány

ü Psychologické poviedky/novely/romány

Kritický realizmus = umelecký smer, ktorý úzko súvisí s realizmom, avšak je v ňom zosilnený rys kritickosti. Reaguje na vlnu buržoázných revolúcií v Európe, rozmach vedy a techniky na vývoj spoločnosti, ktorá v súvislosti s pozitívnym ekonomickým vývojom nedokázala snívať.

Spoločenský a historický kontext na Slovensku

ČASOPISY

Slovenský realizmus

	1. zakladajúca generácia realizmu	2. generácia neskorého realizmu
Osobnosti	<p>S. Hurban-Vajanský P. Országh-Hviezdoslav M. Kukučín</p>	<p>J. Gregor-Tajovský B. Slančíková-Timrava</p>
Dominantné témy	<ul style="list-style-type: none"> vzájomný vzťah spoločenských vrstiev, napr. zemianska otázka obraz slovenského vidieka 	<ul style="list-style-type: none"> sociálna téma vnútorný svet (dedinského/vidieckeho človeka)
Charakteristika tvorby	<ul style="list-style-type: none"> orientácia na súčasnosť nekritický pohľad na slovenskú dedinu vzťah jednotlivých spoločenských vrstiev k národnej otázke téma hľadania vedúcich síl v národe román, poviedka a novela v próze epos a veľké epické a lyrické cykly v poézii tragédia syllabotonický veršový systém, frekventovaná stopa: jamb reč postáv sa využíva ako charakterizačný prostriedok 	<ul style="list-style-type: none"> orientácia na súčasnosť kritický pohľad na slovenskú dedinu tendencia prekonať národnú koncepciu literatúry pokles záujmu o tému hľadania vedúcich síl v národe zameranie na sociálnu situáciu a psychiku hrdinov dominantné postavenie poviedky, ojedinelá aj psychologická novela romány a divadelné hry citový život lyrického subjektu v poézii vyžitie karikatúry a satiry (čo staršia generácia pokladá za ponižovanie Slovákov) uvolnenie strofy a rýmu zvýraznený záujem o vnútorný svet človeka popri reči rozprávača a priamej reči aj vnútorný monológ (realizovaný nevlastnou priamou rečou a polopriamou rečou)